

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної програми
«Фізична терапія, ерготерапія»
“28” листопада 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради навчально-
наукового медичного інституту
Протокол від 29 листопада 2024 р. № 4

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КЛІНІЧНА ПРАКТИКА З ЕРГОТЕРАПІЇ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ДІЯЛЬНОСТІ ЗОРОВОГО ТА СЛУХОВОГО АНАЛІЗАТОРІВ

обов'язкова (практика)

(редакція з урахуванням оновлення ОП «Фізична терапія, ерготерапія»,
відповідно вимог Стандарту, згідно Наказу МОН України від 29.10.2024р.
№1541)

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 Охорона здоров'я
спеціальність	227 Терапія та реабілітація
спеціалізація	227.02 Ерготерапія
освітня кваліфікація	бакалавр терапії та реабілітації
професійна кваліфікація	асистент ерготерапевта
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	IV курс, 8 семестр

Робоча програма ОК «Клінічна практика з ерготерапії при порушеннях діяльності зорового та слухового аналізаторів» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 227 «Терапія та реабілітація», підготовлена на підставі Законів України про освіту, «Про вищу освіту», «Положення про робочу програму навчальної дисципліни» Полтавського державного медичного університету», «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті», «Положення про організацію та методика проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті», робочого навчального плану підготовки.

Розробники:

Євгенія СКРІННІК, ерготерапевт, доцент кафедри фізичної та реабілітаційної медицини.

Інна БАРАНЕЦЬ, ерготерапевт, доцент кафедри фізичної та реабілітаційної медицини.

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри фізичної та реабілітаційної медицини

Протокол від “27” листопада 2024 р. № 6

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Вступ

Опис клінічної практики (анотація)

«Клінічна практика з ерготерапії при порушеннях діяльності зорового та слухового аналізаторів» є складовою фахової підготовки майбутніх ерготерапевтів, спрямованою на формування професійних компетентностей щодо оцінювання, планування та проведення обстеження та реабілітації осіб із порушеннями функцій сенсорних систем, що сприятиме формуванню клінічного мислення та вмінь розробляти програми ерготерапевтичних втручань.

Під час проходження клінічної практики здобувачі вищої освіти ознайомлюються з діяльністю мультидисциплінарної команди, принципами взаємодії з пацієнтами, членами їхніх родин та фахівцями суміжних галузей. Студенти набувають практичних умінь роботи з пацієнтами, які мають порушення сенсорних систем, а також з особами із посттравматичними розладами слухового аналізатора та органів зору. Практика передбачає оволодіння методами оцінювання сенсорних функцій, визначення рівня функціональної самостійності, тренування побутових і професійних навичок, стабілізації емоційного стану та підготовки пацієнтів до ресоціалізації.

Предметом вивчення клінічної практики є процес організації та проведення ерготерапевтичних втручань у клінічних умовах для осіб із порушеннями повсякденної діяльності, самообслуговування та соціальної активності через використання цілеспрямованих зайняткових терапевтичних втручань (праці, побутових і соціальних завдань) з урахуванням обмежень, спричинених захворюваннями органу зору та слухового аналізатора, а також наслідків операцій, щоб повернути людину до повноцінного життя та роботи, себто відновлення та реабілітації фізичного, психічного та соціального благополуччя. Основна увага зосереджується не на лікуванні самої патології органа (це завдання лікаря), а на тому, як конкретне захворювання чи операція впливає на якість життя на незалежність пацієнта у виконанні значущих для нього справ.

Пререквізити та постреквізити клінічної практики (міждисциплінарні зв'язки):

Пререквізити. Клінічна практика з ерготерапії при порушеннях діяльності зорового та слухового аналізаторів базується на вивченні здобувачами освіти: анатомії людини, патології, фізіології, обстеження та визначення стану здоров'я людини, основ практичної діяльності в ерготерапії й інтегрується з навчальними дисциплінами: «Основи практичної діяльності у терапії та реабілітації (вступ до спеціальності)», «Основи теорії та методики фізичних вправ», «Анатомія та фізіологія людини», «Ерготерапія при порушеннях діяльності нервової системи

та посттравматичних стресових розладах», «Невідкладна долікарська допомога», «Терапевтичні вправи», «Мовленнєва і сенсорна системи та їх порушення. Ерготерапія при порушеннях діяльності зорового та слухового аналізаторів».

Постреквізити. Клінічна практика з ерготерапії при порушеннях діяльності зорового та слухового аналізаторів забезпечує послідовність та взаємозв'язок з компонентами ОПП циклу практичної підготовки, іншими предметами навчального плану, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосування знань з ерготерапії при порушеннях діяльності зорового та слухового аналізаторів в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності; навчає використовувати засоби ерготерапії на практиці для попередження хвороб людини; забезпечує попередження передпатологічних станів та патологічних змін, які виникають при стресових навантаженнях, обмеженнях рухової та заняттєвої активності.

1. Мета та завдання клінічної практики:

1.1. Метою клінічної практики є: формування у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань щодо застосування ерготерапії при порушеннях зорового та слухового аналізаторів; вмій розробляти та проваджувати в реабілітаційний процес програми ерготерапії; здійснювати контроль стану пацієнтів із захворюваннями зорового та слухового аналізаторів та оцінювати ефективність застосованих методів і засобів ерготерапії.

1.2. Основними завданнями клінічної практики з ерготерапії при порушеннях діяльності зорового та слухового аналізаторів є:

- ознайомити студентів з нормативним регулюванням діяльності ерготерапевта;
- сформувати у студентів знання щодо особливостей перебігу захворювань зорового та слухового аналізаторів та змін функціонального стану організму після хірургічних втручань на органі зору та ЛОР-органах;
- навчити студентів оцінювати стан пацієнтів за МКФ, здійснювати первинне, етапне та заключне реабілітаційне обстеження пацієнтів із захворюваннями зорового та слухового аналізаторів та після хірургічних втручань на органі зору та ЛОР-органах, заповнювати індивідуальний реабілітаційний план та іншу медичну документацію;
- навчити студентів розробляти індивідуальні програми реабілітації з ерготерапії при захворюваннях зорового та слухового аналізаторів та після хірургічних втручань на органі зору та ЛОР-органах;
- сформувати практичні навички проведення індивідуальних занять з ерготерапії при захворюваннях зорового та слухового аналізаторів;

- робота в мультидисциплінарній команді: участь у реабілітаційних зборах для координації дій з фізичними терапевтами, ерготерапевтами, лікарями ФРМ, лікарями-спеціалістами та психологами.
- підготовка до професійної реінтеграції: оцінка можливості повернення до заняттєвої активності, військової служби або переорієнтація на цивільні професії;
- ведення професійної документації: заповнення карток ерготерапевтичного обстеження та щоденників моніторингу за стандартами МОЗ;
- дотримання етичних норм застосування принципів конфіденційності та поваги до гідності пацієнта.

1.3. Компетентності та результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє клінічна практика

Інтегральна:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері професійної діяльності ерготерапевта з відновлення активності та участі осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп, які стосуються ментальних, сенсорних, нейром'язовоскелетних, кардіореспіраторних та інших функцій організму.

Загальні:

ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні:

СК 02. Здатність інтегрувати у практичну діяльність знання типового розвитку людини, станів здоров'я, медичної термінології та патологічних процесів, які стосуються різних структур та функцій організму, що впливають на заняттєву активність та участь осіб різних вікових та нозологічних груп.

СК 03. Здатність аналізувати і враховувати у практичній діяльності вплив особистих факторів, функцій і структур організму та факторів середовища на заняттєву активність та участь.

СК 04. Здатність застосовувати у практичній діяльності основи теорії ерготерапії та рефлексивне професійне мислення.

СК 05. Здатність застосовувати у практичній діяльності знання та розуміння науково-обґрунтованих підходів та методів для безпечної реалізації заняттєво-орієнтованої програми ерготерапії або складової індивідуальної програми реабілітації під супервізією ерготерапевта

СК 06. Здатність виконувати елементи оцінювання, налаштування та навчання користуванню допоміжними засобами реабілітації під супервізією ерготерапевта для покращення функціональної мобільності, пересування у громаді та покращення заняттєвої участі.

СК 07. Здатність застосовувати у практичній діяльності базові принципи ергономіки, універсального дизайну, адаптовувати середовище життєдіяльності людини.

СК 09. Здатність провадити практичну діяльність у межах власної професійної компетентності на засадах національних регуляторних документів, демонструвати розуміння норм та процесів супервізії асистентів ерготерапевтів, професійної та міжпрофесійної співпраці.

СК 11. Здатність застосовувати у практичній діяльності знання та розуміння законодавчих норм та правил професійної діяльності, дотримуватися етичних стандартів та цінностей ерготерапії.

СК 12. Здатність до ефективного професійного спілкування, співпраці та міжособистісної взаємодії з особами та групами осіб, які отримують послуги ерготерапії, членами їхніх родин/опікунами та представниками інших професійних груп різного рівня.

Програмні результати навчання, згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє клінічна практика:

ПРН 02. Інтегрувати у практичну діяльність знання типового розвитку людини, станів здоров'я, медичної термінології, патологічних процесів, які стосуються різних структур та функцій організму, принципів відновлення та одужання, протипоказань та застережень для безпечної та ефективної професійної практики.

ПРН 05. Знати та розуміти основи теорії ерготерапії, враховуючи моделі практики ерготерапії (occupational therapy models), рамки практики (frames of reference), засновані на доказах, для вирішення заняттєвих потреб окремих осіб та груп, які отримують послуги ерготерапії.

ПРН 07. Здійснювати заняттєвий аналіз, вміти адаптовувати і застосовувати заняттєву активність у терапевтичний спосіб.

ПРН 08. Застосовувати у практичній діяльності знання та базове розуміння рамок практики (frames of reference), науково-обґрунтованих підходів, методів, стратегій та інструментів для безпечної реалізації заняттєво-орієнтованих програм ерготерапії або складової індивідуальної програми реабілітації під супервізією ерготерапевта з метою уможливлення заняттєвої активності, участі та заняттєвої справедливості.

ПРН 21. Реалізувати індивідуальні програми ерготерапії щодо учасників бойових дій, внутрішньо переміщених осіб, які постраждали внаслідок збройних конфліктів, терактів, техногенних екологічних катастроф.

Результати клінічної практики:

по завершенню вивчення клінічної практики здобувачі вищої освіти повинні

знати:

Анатомію, фізіологію та функції зорового та слухового аналізаторів.

Етіологію та патогенез порушень зору і слуху (вроджені, набуті, післятравматичні, післяопераційні).

Клінічні прояви порушень зорових і слухових функцій.

Основи ерготерапії при сенсорних порушеннях та принципи сенсорної компенсації.

Методи оцінювання функцій зору і слуху у пацієнтів різного віку.

Принципи адаптації діяльності та середовища під потреби пацієнтів із сенсорними порушеннями.

Моделі та рамки практики ерготерапії при сенсорних порушеннях.

Принципи використання допоміжних та адаптивних технологій для компенсації сенсорних порушень.

Особливості комунікації та взаємодії з пацієнтами із порушенням сенсорних функцій.

Основи ведення ерготерапевтичної документації та оцінки ефективності втручань.

вміти:

Проводити ерготерапевтичне обстеження пацієнтів із порушенням зору та слуху.

Оцінювати функції зорового та слухового аналізаторів (гострота зору, поле зору, сприйняття звуків, слухова увага).

Використовувати інструменти для оцінки активностей повсякденного життя з урахуванням сенсорних порушень.

Формулювати ерготерапевтичний діагноз та визначати цілі втручання.

Розробляти та планувати індивідуальну програму ерготерапії при сенсорних порушеннях.

Проводити ерготерапевтичні втручання для компенсації або покращення зорових та слухових функцій.

Навчати пацієнтів використанню допоміжних засобів та адаптивних технологій (лінзи, слухові апарати, освітлювальні/візуальні пристрої).

Адаптувати середовище та діяльність під потреби пацієнта із сенсорними порушеннями.

Навчати пацієнтів технікам самостійного виконання активностей у повсякденному житті.

Застосовувати методи сенсорної компенсації та тренування уваги, сприйняття та координації.

Вести ерготерапевтичну документацію та оцінювати ефективність втручань.

Взаємодіяти з родиною пацієнта та членами мультидисциплінарної команди.

2. Інформаційний обсяг клінічної практики

На вивчення клінічної практики відводиться 3 кредити ЄКТС, 90 годин, у т.ч.: практичні заняття 90 год., самостійна робота 0 год.

Форма підсумкового контролю – ПМК.

3. Структура клінічної практики

Зміст змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього -го	у тому числі			
		Лек ції	Семінари	Практи чні	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Клінічна практика з ерготерапії при порушеннях діяльності зорового та слухового аналізаторів					
Змістовий модуль 1 «Ерготерапія при порушеннях зорового та слухового аналізаторів»					
Етичні норми та особливості комунікації з пацієнтами із сенсорними порушеннями.	4			4	
Ознайомлення з будовою та функціями зорового та слухового аналізаторів.	4			4	
Особливості спостереження та збору анамнезу у пацієнтів із порушеннями зору та слуху.	4			4	
Використання бланку заняттєвого профілю у пацієнтів із сенсорними порушеннями.	4			4	
Використання бланку заняттєвого аналізу (стислий та розгорнутий) для сенсорних порушень.	4			4	
Методи оцінки гостроти зору та поля зору.	4			4	
Методи оцінки слуху та слухової уваги.	4			4	

Оцінка активностей повсякденного життя у пацієнтів із сенсорними порушеннями.	4			4	
Оцінка інструментальних активностей у пацієнтів із сенсорними порушеннями.	4			4	
Розробка індивідуальної програми ерготерапії для пацієнтів із порушеннями зору.	4			4	
Розробка індивідуальної програми ерготерапії для пацієнтів із порушеннями слуху.	4			4	
Вправи для розвитку зорової координації та сприйняття.	4			4	
Вправи для розвитку слухової уваги та сприйняття.	4			4	
Використання допоміжних та адаптивних засобів для компенсації сенсорних порушень.	4			4	
Навчання пацієнтів навичкам самообслуговування з урахуванням сенсорних порушень.	4			4	
Адаптація середовища та освітлення для пацієнтів із порушенням зору.	4			4	
Використання стратегій аудіо-компенсації та слухових технологій для пацієнтів із порушенням слуху.	6			6	
Проведення ерготерапевтичних сесій із сенсорної стимуляції та інтеграції.	6			6	
Профілактика ускладнень при сенсорних порушеннях (дезадаптація, травми, ізоляція).	6			6	
Ведення ерготерапевтичної документації та оцінка ефективності втручань.	6			6	
ПМК (захист звіту)	2			2	
Усього годин	90	0	0	90	0

4. Тематичний план лекційних занять (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції – не передбачені відповідно до навчального плану.

5. Тематичний план семінарських занять (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції – не передбачені відповідно до навчального плану.

6. Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями

№ п/п	Назва теми	К-кість годин
Модуль 1. Клінічна практика з ерготерапії при порушеннях діяльності зорового та слухового аналізаторів		
Змістовий модуль 1 «Ерготерапія при порушеннях зорового та слухового аналізаторів»		
1	Етичні норми та особливості комунікації з пацієнтами із сенсорними порушеннями.	4
2	Ознайомлення з будовою та функціями зорового та слухового аналізаторів.	4
3	Особливості спостереження та збору анамнезу у пацієнтів із порушеннями зору та слуху.	4
4	Використання бланку заняттєвого профілю у пацієнтів із сенсорними порушеннями.	4
5	Використання бланку заняттєвого аналізу (стислий та розгорнутий) для сенсорних порушень.	4
6	Методи оцінки гостроти зору та поля зору.	4
7	Методи оцінки слуху та слухової уваги.	4
8	Оцінка активностей повсякденного життя у пацієнтів із сенсорними порушеннями.	4
9	Оцінка інструментальних активностей у пацієнтів із сенсорними порушеннями.	4

10	Розробка індивідуальної програми ерготерапії для пацієнтів із порушеннями зору.	4
11	Розробка індивідуальної програми ерготерапії для пацієнтів із порушеннями слуху.	4
12	Вправи для розвитку зорової координації та сприйняття.	4
13	Вправи для розвитку слухової уваги та сприйняття.	4
14	Використання допоміжних та адаптивних засобів для компенсації сенсорних порушень.	4
15	Навчання пацієнтів навичкам самообслуговування з урахуванням сенсорних порушень.	4
16	Адаптація середовища та освітлення для пацієнтів із порушенням зору.	4
17	Використання стратегій аудіо-компенсації та слухових технологій для пацієнтів із порушенням слуху.	6
18	Проведення ерготерапевтичних сесій із сенсорної стимуляції та інтеграції.	6
19	Профілактика ускладнень при сенсорних порушеннях (деадаптація, травми, ізоляція).	6
20	Ведення ерготерапевтичної документації та оцінка ефективності втручань.	6
	ПМК (захист звіту)	2
Всього		90

7. Самостійна робота – робочою навчальною програмою не передбачена.

8. Контроль підготовки та вивчення тем практичної роботи здобувачів вищої освіти здійснює безпосередньо супервізор установи, де проходить клінічна практика

9. Перелік практичних навичок

1. Дотримання етичних норм та професійної поведінки при роботі з пацієнтами із сенсорними порушеннями.

2. Встановлення терапевтичного контакту та ефективної комунікації з пацієнтами та їх родинами.
3. Проведення клінічного спостереження та збору анамнезу у пацієнтів із порушенням зору та слуху.
4. Використання бланків заняттєвого профілю та заняттєвого аналізу для оцінки пацієнта.
5. Оцінювання функціонального стану зорового аналізатора (гострота зору, поле зору, зорове сприйняття).
6. Оцінювання функціонального стану слухового аналізатора (гострота слуху, слухова увага, сприйняття звуків).
7. Оцінка активностей повсякденного життя з урахуванням сенсорних порушень.
8. Формулювання ерготерапевтичного діагнозу та постановка цілей втручання.
9. Розробка індивідуальної програми ерготерапії для пацієнтів із порушенням зору або слуху.
10. Проведення ерготерапевтичних втручань для розвитку зорових та слухових функцій.
11. Використання допоміжних та адаптивних засобів (лінзи, слухові апарати, освітлювальні пристрої).
12. Проведення сенсорної стимуляції та інтеграційних вправ.
13. Навчання пацієнтів навичкам самообслуговування з урахуванням сенсорних порушень.
14. Адаптація середовища та діяльності під можливості пацієнта (освітлення, звукове середовище).
15. Навчання пацієнтів стратегіям саморегуляції та компенсації сенсорних порушень.
16. Проведення вправ для координації зорово-моторних і слухо-моторних навичок.
17. Профілактика ускладнень (травми, дезадаптація, ізоляція).
18. Ведення ерготерапевтичної документації та звітності.
19. Оцінка ефективності втручань та корекція програми ерготерапії.
20. Взаємодія з мультидисциплінарною командою та надання рекомендацій родині пацієнта.

10. Методи навчання:

- **Вербальні.** Основними видами словесної передачі знань у процесі вивчення ОК є пояснення, проблемний виклад, розповідь (приклади клінічних випадків і моделей організації допомоги в стаціонарі, амбулаторії, громаді та

довготривалому догляді), навчальна дискусія та бесіда (обговорення етичних питань, клієнтоцентричності, підтримки автономії та гідності, взаємодії з родиною/доглядальниками і мультидисциплінарною командою). Вербальні методи спрямовані на формування клінічного мислення, професійної аргументації та системного бачення комплексної допомоги.

- **Наочні.** До цієї групи належать демонстрація схем МКФ, алгоритмів комплексного оцінювання, використання презентацій, клінічних чек-листів, прикладів документації, фото- і відеоматеріалів з організації безпечного середовища, а також демонстрація зразків допоміжних засобів і адаптацій для самообслуговування та мобільності. Наочні матеріали супроводжуються словесним коментарем, що підкреслює зв'язок між оцінюванням, прийняттям рішень, безпекою та результатами участі в повсякденному житті.

- **Практичні.** Методи практичного навчання включають відпрацювання навичок інтерв'ю та збору заняттєвого профілю, проведення функціонального оцінювання, аналіз клінічних кейсів із формуванням індивідуалізованого плану ерготерапевтичних втручань, тренування стратегій енергозбереження та дозування активності, підбір і налаштування допоміжних засобів, адаптацію домашнього середовища, навчання клієнта та доглядальників. Суть методів полягає у багаторазовому відпрацюванні алгоритмів оцінювання, планування й координації допомоги, розвитку клінічної аргументації та рефлексії професійної відповідальності, що забезпечує формування стійких практичних компетентностей.

11. Форми та методи оцінювання

Методи контролю:

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- практична перевірка;
- перевірка практичних навичок;
- самооцінка.

Форми контролю – підсумковий модульний контроль (ПМК) у вигляді захисту звіту з клінічної практики

12. Система поточного та підсумкового контролю

Оцінювання відбувається відповідно до «Положення про організацію і методику оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf та «Положення про організацію та проведення клінічної практики здобувачів

освіти» <https://pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/practice/therapy-and-rehabilitation/property-medtwo/polozhennya-pro-klinichnoyi-praktiki>

Підсумковий модульний контроль полягає у захисті звіту практики (<https://pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/practice/therapy-and-rehabilitation/physical-therapy-occupational-therapy/zvit-pro-prohodzhennya-klinichnoyi-praktiki-department-npr-practice-therapy-and-rehabilitation-physical-therapy-occupational-therapy-a31y>) відповідно до «Положення про організацію та проведення клінічної практики здобувачів освіти...» <https://pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/practice/therapy-and-rehabilitation/property-medtwo/polozhennya-pro-klinichnoyi-praktiki>

Результат ПМК (захист звіту) оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів.

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус.
3. Звіт про проходження клінічної практики (бланкова форма).
4. Алгоритми для оволодіння професійними вміннями та навичками.
5. Тестові завдання для самоконтролю.
6. Шкали та опитувальники для відпрацювання навичок.

14. Рекомендована література

Базова

1. Оториноларингологія: підручник / Д.І. Заболотний, Ю.В. Мітін, С.Б. Безшапочний, Ю.В. Дєєва. - 2020, 472 с.
2. Офтальмологія: підручник. За редакцією Г.Д. Жабєєдова, В.М.Сердюка, Р.Л. Скрипник, Київ ВСМ.:“Медицина”, 2022.- 126с.
3. Основи фізичної реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / [Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчук, Д.В. Вакуленко та ін.]; за заг.ред. Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука. – Тернопіль : ТНМУ, 2021. – 372 с.
4. Майкова Т. В. Ерготерапія : підручник / Т. В. Майкова, Н. І. Пришляк, В. І. Смирнова ; за заг. ред. Т. В. Майкової. – Київ : Медицина, 2021. – 328 с.

Допоміжна

1. Березан О. Органи мовлення і слуху: анатомо-фізіологічні та клінічні аспекти : навч. посіб. для студ. спец. 016 Спеціальна освіта / О. Березан. – Полтава : Ткалич А.М., 2020. – 132 с.

2. Фізична та реабілітаційна медицина в клініці внутрішніх хвороб : керівництво / В. О. Малахов [та ін.] ; МОЗ України, Харк. мед. акад. післядиплом. освіти, Харк. держ. акад. фіз. культури. - Харків : б. в, 2021. - 323 с.
3. Самойленко В. Б., Яковенко Н. П., Петряшев І. О., та ін. Медична і соціальна реабілітація: підручник. 3-є переробл. і доповн. вид. – Київ: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2023. – 359 с.
4. Андрійчук О. Я., Грейда Н. Б. Теоретично-концептуальні основи ерготерапії : навчально-методичний посібник / Волинський національний університет імені Лесі Українки, медичний факультет, кафедра фізичної терапії та ерготерапії. Луцьк, 2024. 74 с.
5. Шевчук Л. В. Застосування ерготерапевтичних підходів у відновленні навичок самообслуговування у дітей з особливими потребами / Л. В. Шевчук // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. – 2023. – № 1 (37). – С. 115–121.
6. Фізична медицина та реабілітація за Бреддомом : у 2 т. Т. 1 / Девід К. Чіфу ; пер. з англ. ; наук. ред. пер. О. А. Данилов. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020. – 732 с.
7. Фізична медицина та реабілітація за Бреддомом : у 2 т. Т. 2 / Девід К. Чіфу ; пер. з англ. ; наук. ред. пер. О. А. Данилов. – Київ : ВСВ «Медицина», 2020. – 736 с.
8. Кафедра фізичної та реабілітаційної медицини / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sport-health.pdmu.edu.ua/>
9. Наукові та методичні здобутки співробітників кафедри фізичної та реабілітаційної медицини ПДМУ / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/50>.

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри фізичної та реабілітаційної
медицини

Протокол від “27” листопада 2024 р. № 6

Розробники:

Євгенія СКРІННИК, ерготерапевт, доцент кафедри фізичної та
реабілітаційної медицини.

Інна БАРАНЕЦЬ, ерготерапевт, доцент кафедри фізичної та
реабілітаційної медицини.

Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри